dievča
s barlami
Ľubica Matušáková

Úvod

Mám tridsať rokov a za sebou štyridsať zlomenín, niekoľko operácií a veľa pobytov v nemocnici. Napriek tomu žijem plnohodnotný život, za ktorý som veľmi vďačná.

Môj príbeh je príbeh dievčaťa, ktoré hľadá a bojuje. Bojuje so svojou diagnózou Osteogenezis imperfecta, čo v preklade znamená nedostatočná tvorba kostnej hmoty. Preto sú jej kosti krehké a ľahko sa lámu. Vďaka tomu veľa stratila, ale aj našla. Zažila veľa radosti, ale aj bolesti. Bojuje so sebou a hľadá spôsob ako žiť. Žiť naplno a s radosťou. Hľadá cestu, ktorou má ísť, aby jej život bol naplnený a mal zmysel. Hľadá VIAC, ako len veci, ktorých sa možno dotýkať ...

Pri písaní tohto príbehu som sa vrátila k mnohým veciam, na ktoré som nikdy nespomínala. K veciam, ktoré boleli, ale aj k tým ktoré hriali. Je to len časť môjho príbehu a mnoho vecí tu zachytených nie je. Je to zhrnutie tridsiatich rokov života. Prežívala som ho znovu a na konci som s úžasom zistila, aký je bohatý a koľko zázrakov v ňom bolo.

Môj príbeh je určený mladým ľuďom, ktorí nevidia zmysel. Ľuďom, ktorí si neveria. Hľadajú, ale nevedia čo. Kráčajú, ale nevedia kam. Chcú veriť, ale nevedia komu, alebo čomu. Verím, že možno aj vďaka môjmu príbehu uveria, že aj oni majú v sebe VIAC.

Krásne detstvo s trpkou príchuťou

„Maminka idem si ku tebe ľažkať," hovorí mi. Cítim ako mi na hlave pristáva veľká plyšová ovečka, vzápätí panáčik Chrumko, ktorého som mu nedávno háčkovala a potom sa teperí on – môj malý zázrak, za ktorý každý deň ďakujem Bohu. Pohladká ma svojou malou ručičkou a ľahne si ku mne do postele. Každý deň trvá veľmi dlho, kým zaspí a mne počas toho víri v hlave nekonečne veľa myšlienok. Potichu vyjdem z izby a sadám si za počítač.

V duchu sa vraciam do detstva. Do krásneho obdobia plného radosti a smiechu. Do rodičovského domu, k mamke, ktorá večne niečo tvorí, ockovi, ktorého smiech sa ozýva v celom dome, bratovi, ktorý je môj parťák na vystrájanie a sestre, ktorá nás dvoch zodpovedne stráži. Vraciam sa do prírody, ku kamarátom. Do obdobia zašpinených tváričiek a zablatených gumákov, kedy sme v peknom počasí trávili celé dni vonku, chodili na žaby a nosili ich mamke na dvor, z čoho bola samozrejme „nadšením bez seba". Dnu sme chodili len jesť a spať. Na ulici sme sa vždy hrávali so samými chlapcami a s jedným dievčaťom, ktorým bola moja zodpovedná sestra. Vždy bolo o zábavu postarané. Toto sú vždy prvé spomienky, ktoré sa mi vynárajú, keď si spomínam na detstvo.

Sú tam však aj iné spomienky. Spomienky, ktoré bolia. Spomienky, na ktoré nespomínam vôbec alebo len veľmi málo, ale sú mojou súčasťou. Súčasťou malého dievčatka, ktoré zažívalo bolesť možno až príliš často. Dievčatka, ktoré keď sa prvýkrát postavilo v postieľke, zažilo svoju prvú zlomeninu. Prvú z mnohých. Nepamätám si to – mala som osem mesiacov a hovorila mi o tom mamka. Vtedy mi zistili veľmi zriedkavú diagnózu, pri ktorej sa tvorí nedostatok kolagénu v kostiach, a preto sú veľmi krehké. Pri akomkoľvek páde, silnejšom údere alebo prudkom pohybe hrozí zlomenina.

Vianoce v nemocnici

Okamihy, ktoré bolia

Na tú ďalšiu si už pamätám. Boli Vianoce 1989 – práve som oslávila svoje tretie narodeniny. Neviem, čo presne sa mi stalo, ale bola som v nemocnici s oboma zlomenými nohami. Ležala som v nemocničnej postieľke a zo stropu visela kovová konštrukcia, na ktorej som mala zavesené obidve nožičky, ktoré mi naťahovali ťažké závažia. Doma boli ďalší dvaja malí súrodenci, o ktorých sa bolo treba postarať. Bola som v nemocnici sama a trvalo to doslova večnosť. Mamka tam so mnou nebola. Mohla som ležať len na chrbte alebo sa trošku natočiť nabok. Pamätám si, ako ma prišli pozrieť naši a doniesli mi darčeky, ktoré mi doma nechal Ježiško. Nádhernú bábiku v žltých dupačkách, ktorej som dala meno Slniečko, a skladacieho farebného šaška. Nikdy predtým som nevidela krajšie hračky. Keďže bol rok 1989 takéto hračky nebolo bežne dostať. Tiež si pamätám, ako ma rozčuľovalo, keď mi sestričky pokrájali na obed mäso, keďže som si ho už vedela pokrájať sama a bola som na to patrične hrdá.

So súrodencami na dovolenke, 4 roky

Napriek mojej diagnóze, napriek tomu, že neviem behať, skákať, čupieť a veľa vecí je pre mňa nebezpečných, som chcela zažívať všetko to, čo zažívajú zdravé deti. Pamätám si veľmi veľa zážitkov, pretože mnohé veci, ktoré sú pre iné deti bežné, boli pre mňa veľmi vzácne. Radosť z toho, ako som preliezla plot. Ako sme celá rodina boli na jablká. Ako nás ocko každú sobotu vozieval so sebou na káričke, keď išiel k strýkovi hobľovať dosky, ako sme s mamkou stále niečo tvorili. To, keď sme s bratom ušli z domu v mamkinej vetrovke až po zem, pretože sme išli zbierať do mlák žubrienky, zatiaľ čo ona nás hľadala, pretože nám vôbec nevadilo, že už je tma. Alebo ako ma sestra niesla na chrbte, keď sme utekali pred naštvaným dedkom, ktorý nás naháňal, pretože sme mu vraj na lúke plašili kravy.

Toto sú veci, ktoré boli pre mňa neskutočne vzácne. Mnohé z týchto okamihov mi však kazili ďalšie a ďalšie zlomeniny. Tá známa, obrovská tupá bolesť, vzápätí drkotanie zubov a triaška

na celom tele, nemocnica, pach dezinfekčných prostriedkov a sadry na chirurgii. Aj dnes sa mi vynára. Vždy som po úraze vedela, kedy mám niečo zlomené a kedy nie.

Bola som len dievčatko a aj keď to bola obrovská bolesť, veľmi som sa snažila neplakať. Kvôli mamke a sestre. Pretože oni plakali. Nie vždy sa mi však darilo byť silná. Veľakrát som plakala, keď ma nikto nevidel. Nielen kvôli bolesti, ale aj kvôli bezmocnosti, či ďalším pokazeným prázdninám.

Bola zima, a práve v ten deň mi dali dole sadru z nohy. Napadol čerstvý sneh a sestra mi chcela urobiť radosť a ísť so mnou konečne von. Zobrala ma na sánkach, a keď sme vychádzali z dvora, pod vrstvou čerstvého snehu nebolo vidieť jarok. Sánky sa prevrátili a pocítila som znovu tú známu bolesť. Bola prudká. V duchu som si hovorila: „Bože prosím, nie, nie. Nech to nie je zlomené.“ Presviedčala som ju, že ma to až tak veľmi nebolí a išli sme sa dokonca aj spustiť na sánkach na kopec. Keď sme prišli domov, ruka mi veľmi opuchla. Snažila som sa presvedčiť všetkých naokolo, že určite nie je zlomená, pretože viem trošku aj pohnúť prstami. O pol roka nato som skončila v nemocnici na operácii, kvôli zle zrastenej zlomenine.

Škola radosti a bolesti

Kým som išla do školy mala som „na konte“ už slušný počet zlomenín. Už ani nepočítam, koľko ich v mojom živote bolo. Každá z nich mi niečo vzala, ale aj dala. Urobila ma silnejšou a možno aj tvrdšou...

A potom prišla základná škola. Môj nástup do školy bol plný očakávaní. Keďže som bola veľmi spoločenské a veselé dieťa, veľmi som sa tešila. Prvý deň v škole som sa dokonca prihlásila, že chcem povedať básničku. Ocko jednej spolužiačky prišiel ku mne a povedal: „Vy si spolu sadnite. Budete najlepšie kamarátky“. Ani nevedel, akú mal vtedy pravdu. Moja pani učiteľka sa mi veľmi páčila. Bola to pani v strednom veku, ktorá na mňa pôsobila veľmi láskavo a hneď na začiatku si ma vzala pod svoje „ochranné krídla“. Preto som začala školu bez pocitu inakosti. Aj keď sa vtedy inklúzia a integrácia v škole veľmi neriešili, ona to mala prirodzene v sebe a vždy viedla celú triedu tak, aby sme si navzájom pomáhali. Preto som nikdy nemala problém s tým, kto mi zodvihne stoličku, či odnesie tašku. Na prestávke som sa však neprechádzala s ostatnými na chodbe, na telesnej som nebehala, ale sedela na lavičke. Keď spolužiaci išli vonku na prechádzku, často som ostávala celú hodinu čakať v triede alebo som sedela v inej triede pri cudzích deťoch.

Pamätám si, že keď napadol prvý sneh, chlapci hádzali dievčatá do snehu a guľovali sa. Dievčatá pišťali a tvárili sa, že to neznášajú. Ale vedeli, že mňa sa dotknúť nemôžu, pretože by mi ublížili. Tak rada by som bola, keby ma niekto mohol hodiť do snehu. Len tak na šupu. Zo srandy. Pretože je zima a je to krásne.

Kúpanie sa so sestrou so sadrou v igelitovom sáčku.

Išli spolu pešo domov a zažili po ceste veľa zážitkov, zatiaľ čo mňa vozila do školy mamka a samozrejme chodila aj po mňa. Spolužiaci mi „závideli“, že nemusím chodiť pešo. Tak rada by som išla pešo.

Keď sa nedá zabudnúť

Raz, to som bola asi tretiačka, som prišla do školy skôr a čakali sme s kamarátkou pred školou, kým otvoria. Bolo tam už veľa detí. Niektoré sa rozprávali, iné skákali gumu, chlapci kopali do kamienkov. Zrazu sa začali pre niečo strkať a biť. Bola som blízko a tak do ma strčili a ja som spadla. V krčku stehennej kosti, aj v lakti som cítila obrovskú bolesť. Otvorili školu a mňa naložili na nosidlá – tie staré komunistické, ktoré dovtedy používali iba na branných cvičeniach. Zavolali sanitku, a keďže som si nemohla ani sadnúť, ležala som na nosidlách na chodbe vo vstupnej hale na zemi – znova to isté – obrovská tupá bolesť, drkotanie

zubov, zimnica... Kým prišla sanitka z Trstenej, čo je len päť kilometrov od nás, trvalo to asi hodinu. Ležala som na chodbe a ľudia sa chodili na mňa pozerať ako na atrakciu a ľutovali ma. Cítila som sa ako zvieratko v zoologickej záhrade.

Do nemocnice chcela ísť so mnou celá trieda. Pani učiteľke trvalo, kým im vysvetlila, že sa to nedá. Prišla po mňa stará sanitka, na ktorej sa nedali zabrzdiť kolieska na nosidlách, na ktoré ma preložili. Zakaždým, keď sanitka zabrzdila, nosidlá so mnou na palube narazili do prednej steny sanitky a mnou prešla zakaždým ďalšia vlna bolesti.

Keď sme prišli do nemocnice, zistili, že zlomenina je posunutá a nohu mi budú musieť naprávať. Hospitalizovali ma a zobrali ma na operačnú sálu. Bolo tam veľa doktorov, všetko bolo odpornej zelenej farby, sterilné kachličky a vo vzduchu bolo cítiť chirurgický pach dezinfekčných prostriedkov a sadry. Položili ma na operačný stôl, na ktorom bola nejaká podložka s kovovou násadkou, ktorá vyzerala ako sedlo na bicykli, takže akoby som na ňom sedela, ale poležiačky. Vedľa mňa stála veľmi milá teta, ktorá sa ma stále niečo pýtala a držala ma za ruku. Za mojou hlavou stál ďalší lekár a pri nohách ďalší dvaja. Nevedela som, čo idú robiť. Bála som sa. Všetci ma silno chytili a vtedy mi jeden z nich začal ťahať a naprávať zlomenú nohu. Bez anestézy, bez upozornenia, bez umŕtvenia. Bola to taká obrovská bolesť, akú som dovtedy nezažila. Strašne som kričala, až som stratila hlas. Milej tete, ktorá ma celý čas držala za ruku, hladkala ma po hlave a niečo mi šepkala, som zaborila nechty do kože. Až do krvi. Niekoľkokrát im podstavec, na ktorom som „sedela“, spadol a mala som pocit, že to trvá nekonečne dlho. Keď konečne skončili a viezli ma na izbu, takmer som stratila vedomie. Ďalej si už nič nepamätám...

Potom ma priviezli domov a mamka mi uvarila obľúbené jedlo, bolo to pre mňa veľmi vzácne. Mala som zasadrovanú úplne celú nohu aj pás, takže sadru som mala skoro až pod pazuchy a tiež som mala dlahu na ruke. Viac ako dva mesiace som len tak ležala, pretože som si nemohla sadnúť, ani sa postaviť. Pamätám si, že moja len o tri roky staršia sestra ma dokázala takúto zasadrovanú preniesť do obývačky, keď som chcela pozerať rozprávku. Bola som taká ťažká, že ma takmer šúchala po zemi, ale dokázala ma tam dostať. Divím sa, že nedostala z toho pruh. Boli sme také bezmocné, že sme sa z toho potom už len smiali. Pamätám si, že ma vtedy prišla pozrieť celá trieda aj s pani učiteľkou a veľmi som sa z toho tešila.

Bolo toho veľa

Takýchto situácií som ako dievčatko zažila veľa. Zažila som ešte jedno naprávanie kostí bez anestézy, tentokrát ruky. Mala som asi dvanásť rokov a už som neplakala. Rozhrýzla som si od bolesti pery. Lekár sa ma pýtal, koľko mám rokov. Keď som mu odpovedala, sestričke zašepkal, že to ešte nezažil a povedal mi, že som hrdinka. Nebola som, ale vedela som, že za dverami stojí mamka a počula by moju bolesť.

Na druhom stupni v základnej škole som už nemala svoju pani učiteľku, ale stále som mala skvelú triedu a spolužiakov. Do našej triedy prišli aj deti zo susednej dediny, kde mali školu iba do štvrtej triedy a ďalej chodili k nám. Prišiel chlapec, ktorý sa stal mojím najlepším kamarátom. Mala som ho veľmi rada a aj vďaka nemu som do školy chodila ešte radšej. Zažili sme spolu bežné školské dni, ale aj chvíle doma. Často chodieval k nám a hrávali sme sa na dvore, alebo dlho rozprávali a smiali.

Prázdniny som trávila v kúpeľoch, čo bola jedna z mála výhod oproti zdravým deťom. Kúpele boli taký môj únik do inej reality. Do sveta ľudí, ktorí boli v rôznych smeroch a situáciách podobní ako ja. Bol to kúsok môjho sveta samostatnosti a slobody. Keď som sa vrátila domov a hovorila rodičom niektoré zážitky, samozrejme nie všetky, hovorila som im so smiechom, že ako ma tam môžu pustiť, pretože ja by som tam svoje dieťa nepustila, lebo by sa pokazilo. Ale oni sa len zasmiali a ja som videla, že mi veria. To bolo pre mňa viac, ako všetky moralistické a poučné rady. To mi nedovolilo správať sa tak, aby sa za mňa museli kvôli niečomu hanbiť. Bola som slobodná, ale zároveň zodpovedná a to aj vďaka tejto slobode, ktorú mi dali vo voľbe kamarátov, vo voľbe toho kam pôjdem a ako sa budem správať. Takto som skončila moju základnú školu a pri nástupe na strednú školu som mala v 15 rokoch za sebou už 30 zlomenín...

Končím túto kapitolu a po tvári mi tečú slzy, cítim chlad. Mám studené ruky a vo vnútri sa chvejem. Sedím v izbičke môjho syna obklopená jeho hračkami a cítim veľkú bázeň. Bola som len malé dievčatko. Ako som to zvládla?

Vďaka Bože...

Dievča s barlami

Opustila som svoje bezpečné miesto z detstva a čakalo ma nová časť života. Stredná škola. Čas puberty, dospievania, skúšok a hľadania. Bola som plná očakávaní...

Jedna z mála fotiek z tohto obdobia, akosi na to nebol dôvod.. S kamarátmi z kúpeľov.

Práve odišli moji rodičia. Chvíľku predtým sme stáli v chodbe a skúšala som si mamkinu bundu, pretože sa mi páčila. „Predaj mi ju, alebo mi kúp takú istú, ale čiernu," hovorím jej. Do nášho rozhovoru sa zapojil ocko, ktorý vyhlásil, že čierna sa mi rozhodne nehodí, lebo budem vyzerať ešte menšia ako som. Mamka na to poznamenala: „Naopak – čierna sa hodí tučnejším ľuďom. Aspoň ju zoštíhli." Ja som len prevrátila očami a odpinkla som ockovi na jeho poznámku, že jeho fúzy tiež nie sú moderné a nosí ich. Môj manžel celú túto situáciu pobavene sledoval a dobre sa na tom bavil. Na rozlúčku ich so smiechom pozdravil: „Tak čaute a dobrú noc. Ja idem spať s vašou malou, tučnou dcérou." Zatvorili sme dvere a on sa ma pobavene spýtal: „Nechápem, ako si si pri nich dokázala vybudovať také zdravé sebavedomie." A ja som mu na to odpovedala: „Tak vidíš, mala som dobrý tréning, som odolná." Začali sme sa smiať.

Už sa ma takéto poznámky nedotkli, ale nebolo to vždy tak. V duchu sa vraciam do svojich 15 rokov...

Ako deviatačka som sa cítila dospelo a múdro. Prijali ma na gymnázium do susedného mesta spolu s jednou spolužiačkou. Na strednú školu som sa tešila a predstavovala som si rôzne scenáre, ako tam asi bude, akých budem mať spolužiakov, kam pôjdeme a čo všetko zažijeme. S učením som nikdy nemala problém a tak som nad ním až tak veľmi nerozmýšľala.

Na prvý deň v škole si dobre pamätám. Celá škola sme sa mali stretnúť v Dome kultúry v Trstenej, kde bolo pripravené slávnostné otvorenie školského roka. Keď som tam prišla, ako prvé ma upútali chlapci s farebnými vlasmi. Viacerí z nich mali extravagantné účesy a vlasy

rôznych odtieňov farieb. Páčilo sa mi to. Bolo to také iné – frajerské, mestské, moderné. Pri rozdeľovaní prvákov do tried som zistila, že všetci títo „farební“ chlapci budú moji spolužiaci. Pomyslela som si, že určite s nimi bude sranda. Keď som sa pozrela na dievčatá, boli iné. Všetky sa mi zdali krajšie ako ja. Niektoré boli slušne oblečené, pekne upravené, iné vyzývavé a výrazne nalíčené. Ja som mala krátke vlasy, krivé nohy, bola som malá, nenalíčená a mala som oblečenú sivú vetrovku z doby, keď nič veľké nebolo dosť veľké, a ktorá mi bola takmer po kolená. Až dovtedy sa mi zdala aj celkom pekná.

Potom sme išli do školy, kde ma samozrejme musela priviesť mamka. Ako prvé som si všimla to množstvo schodov.

Nikto ma nepoznal, už som tam nemala svoju triedu a mojich ochotných spolužiakov. Sadla som si do lavice s jedinou mojou spolužiačkou so základnej. Bola som plná očakávaní.

Nepoznali ma

Čas plynul. Učivo bolo dosť náročné a v triede to zase až taká zábava nebola. Všetci sa ku mne správali akosi opatrne. Neboli nepríjemní, ale skôr takí „nijakí“. Organizovali rôzne chaty, výlety a triedne „akcie“, na ktoré som nechodila, pretože to bolo pre mňa nebezpečné. Boli z iných okolitých miest a dedín. Nepoznali ma. Nevedeli, čo mi je, ani čo sa mi môže stať a ani sa nepýtali. Možno ich to nezaujímalo a možno len nevedeli, ako sa spýtať. Bola som iba malé, čudne vyzerajúce dievča, ktoré si „nenápadne“ prezerali. Vďaka množstvu zlomenín som mala zdeformované nohy, takže totálne IXáky. Snažila som sa to zakryť širokými nohavicami.

Bola som mimo partie.

Raz som čakala po škole ako každý deň na mamku, kým po mňa prišla. Sedela som na plote a vedľa seba som mala ruksak. Bola som prváčka a školu som ešte len „spoznávala“. Okolo išla partia maturantov a jedna baba sa pri mne pristavila a „sladkým“, posmešným hlasom mi povedala: „Ježíííííín ahoooooj. Ty si zlatáááá. Ako sa voláš? Akú máš chutnú mikinku.“ Všetci sa začali smiať a ja som sa cítila ako blbec. Mala som chuť sa prepadnúť pod zem. Jeden z partie bol môj známy, ktorý sa na mňa len ospravedlňujúco pozrel a išiel ďalej.

Odvtedy som sa snažila zmeniť svoj „image“, ako som najlepšie vedela. Chcela som vyzerať dobre. Zaujímala som sa o módu, vyznala som sa v hudbe a vedela som reagovať na všetky témy, o ktorých sa rozprávali, ale mala som pocit, že s tými mojimi krivými nohami sa môžem snažiť ako chcem, aj tak vždy budem vyzerať čudne a budú sa ku mne správať ako k „chúďatku“. Chcela som to zmeniť a čo najviac sa podobať ostatným a pôsobiť sebavedomo, čo celkom vo vzťahu k nim pomáhalo a začali ma brať celkom normálne, aj keď som nikdy nebola úplne súčasťou partie.

Módny doplnok

Mojím častým „módnym doplnkom“ boli barly. Aj keď som už nemala zlomeniny až tak často, tým, že som mala nohy také krivé, po namáhavejšom dni, alebo dlhšej chôdzi som ich mala rýchlo presilené a nemohla som od bolesti chodiť. Vtedy som musela používať barly. Občas sa vyskytla aj nejaká zlomenina. Tým, že škola bola veľká a bolo sa treba presúvať do rôznych učební, s barlami to bolo zaujímavé. Keď zazvonilo na prestávku, hneď som išla do ďalšej

učebne, aby som sa tam počas prestávky stihla po tých dlhých chodbách a množstve schodov dostať. Často som prišla už po zvonení, keď začala hodina. Niekedy som sa vypýtala aj skôr pred koncom hodiny, aby som sa stihla dostať včas do triedy, kde bola ďalšia hodina. Väčšinou so mnou chodila spolužiačka, ktorá so mnou prišla z mojej triedy zo základnej školy. Stálo ma to veľa síl a domov som chodila veľmi unavená.

S najlepšími kamarátkami

Naša trieda bola zapojená do jedného nemeckého projektu, vďaka čomu spolužiaci veľa cestovali... Samozrejme bezo mňa. Bolo mi to veľmi ľúto, ale vedela som, že je to pre mňa nebezpečné.

Chcela som aj ja niečo s mojimi spolužiakmi zažiť a lepšie sa spoznať. Na základnej to išlo oveľa ľahšie – boli sme deti a na školské výlety, guláše, či iné akcie so mnou chodievala mamka a bolo to prirodzené, keďže tam vždy chodilo viacero rodičov. Ale na strednej som sa už musela spoliehať sama na seba. Keďže na takýchto mimoškolských akciách bol veľakrát prítomný alkohol a vždy sa tam zomlela nejaká nebezpečná situácia, bolo pre mňa veľké riziko chodiť na takéto akcie. Preto som to brala tak, ako to je a veľmi som sa tešila aspoň na stužkovú. Predstavovala som si, aké to bude, koho si pozvem za partnera a aké budem mať šaty, pretože od prvého svätého prijímania som na sebe šaty nemala. Na dlhé šaty nebola príležitosť a sukne, ani kraťasy som kvôli svojim nohám nenosila.

Doma to bolo podobné. Pamätám sa, ako sa raz sestra s bratom chystali na diskotéku. Ja som ostala doma. Cítila som sa ako vo väzení a dlho som vtedy plakala.

Šanca na zmenu

Blížil sa koniec strednej a bola som na kontrole u lekára. Navrhol mi, že po osemnástke, keď už oficiálne prestanem rásť, aj keď neoficiálne som prestala rásť už v dvanástich, je možnosť urobiť operáciu na korekciu mojich nôh a mám si to premyslieť. Pri predstave, že by som mala rovné nohy som okamžite súhlasila. Hovoril, že to bude náročné, dlhodobé a bolestivé, ale pomôže mi to zlepšiť chôdzu, zmenší bolesti nôh, budem vyzerať lepšie a so smiechom poznamenal, že možno aj trochu podrastiem. Tá predstava sa mi veľmi páčila.

Prvú operáciu sme naplánovali na konci tretieho ročníka. Vychádzalo to tak, že na stužkovej by som už mohla mať jednu nohu rovnú. Keď trieda hlasovala a odsúhlasili stužkovú v Bulharsku pri mori bola som veľmi sklamaná a vedela som, že tam nepôjdem. Tak veľmi som sa na to tešila a pripravovala. Nešlo nás päť dievčat. Už si nepamätám prečo nešli, ale boli

z toho rovnako sklamané. Namiesto stužkovej sme išli na pizzu a urobili sme si symbolickú stužkovú tam. Majitelia podniku, kde sme boli, boli veľmi milí a keď zistili, že to je vlastne naša „súkromná“ stužková, pustili nám „Stužkovú od Elánu“, celý večer sa nám venovali, púšťali nám hity, ktoré sa hrajú na stužkovej a dávali nám pozornosti podniku. Dokonca nám darovali aj malé darčeky. Bolo to od nich veľmi milé a prežili sme naozaj pekný večer ...

Moja zmena začala

Operácia bola náročná. Predkolenie ľavej nohy mi zlomili na tri časti a dovnútra píšťaly mi dali klinec, dlhý od kolena až po členok, aby mi držal kosť rovnú. Vedela som, do čoho idem a čakala som, že to bude veľmi bolestivé, ale tešila som sa na to, ako budem vyzerať potom.

Keď som sa po operácii prebrala, cítila som obrovskú bolesť. Nohu som mala zasadrovanú až po stehno. Vedela som, že bolesť bude zo dňa na deň menšia. Hneď na druhý deň po operácii do izby veselo vpochodovala trochu prísne vyzerajúca, ale zároveň milá rehabilitačná sestra. Bola mladá, mala tmavé vlasy a stále sa usmievala. V ruke niesla barly a veselo mi nimi zamávala. „No čo tu vylihuješ. Ideme sa postaviť. No, šup-šup, treba čo najrýchlejšie začať chodiť.“ Myslela som si, že si robí zo mňa srandu. „Veď len včera mi pokrájali celú nohu a mám rozlámané kosti.„ A ona na to: „No a? Keď budeš chodiť, rýchlejšie sa ti zrastú.“ Nerobila si srandu. Pomohla mi posadiť sa a nohu mi opatrne zložila z postele. Cítila som ostrú, pálivú bolesť v spánkoch mi búšilo a zatmelo sa mi pred očami. Postavila som sa a mala som pocit, že odpadnem a že moja noha váži aspoň sto kíl. Nevedela som ňou ani pohnúť. „Dobre, na dnes stačí. Išlo ti to super.“ A pomohla mi znovu si ľahnúť do postele. Bolesť však bola stále silnejšia a trpli mi aj prsty. Keď som to povedala na vizite, nastrihli mi sadru, že možno ma tlačí. Už som mala stŕpnutý celý palec na nohe a bolel ma aj členok. Povedali, že je to normálne a po pár dňoch ma pustili domov.

Doma som sa nevedela pohnúť nikam ani s barlami. Mala som pocit, že je to divné. Veď nemám prvýkrát zlomenú nohu. Už som mala sadru viackrát a vždy sa s ňou dalo chodiť. Teraz, keď som chcela ísť do inej izby, alebo na záchod, musel so mnou niekto ísť a posúvať mi nohu, pretože bola stále veľmi ťažká a nemohla som s ňou vôbec pohnúť.

Väčšinu času som strávila vo svojej izbe. Moja ťarbavosť a odkázanosť na iných spôsobovala aj veľa vtipných zážitkov. Raz mi sestra priniesla večeru a mali sme nejakú omáčku s ryžou. Pozerali sme film, a preto mi dala večeru na tácke do postele. Už neviem ako sa to stalo, ale tácka sa celá prevrátila a komplet všetko jedlo sa vylialo na mňa. Kým sme to celé upratali, mali sme o program postarané asi na hodinu. Pamätám si, ako mi vyberala ryžu pomedzi prsty na zasadrovanej nohe. Strašne sme sa smiali.

Keď mi dali dole sadru, zistila som, že nebol problém v ťažkej sadre, ale v tom, že pri operácii mi porušili nerv, kvôli ktorému som nemohla dvíhať členok ani prsty na nohe a časť jednej kosti sa mi vôbec nezrástla, takže „ihlicu“ mám stále zlomenú. Odvtedy musím chodiť pomaly, opatrne a pri každom kroku vedome myslieť na to, že mám zdvihnúť členok. Dá sa na to zvyknúť, ale keď náhodou na to zabudnem, alebo sa niekam ponáhľam, zakopnem, čo mi už tiež spôsobilo niekoľko zlomenín.

Aj napriek týmto komplikáciám som túto operáciu neľutovala, pretože stále to bolo lepšie ako pôvodný stav. Mala som rovnú nohu, cítila som sa krajšie a mohla som prejsť aj väčšiu trasu bez presilenia.

Operácia druhej nohy bola naplánovaná po maturite, a preto som vedela, že kvôli tomu musím vysokú školu odložiť o rok. Medzitým som si urobila vodičák a mala som pocit, že sa mi otvoril svet, alebo že mi narástli krídla. Zrazu som už nebola tá, ktorú vozí do školy mama, ale tá, ktorá, ako jedna z mála chodí do školy na aute. Bol to dobrý pocit. Auto mi naši dali úplne k dispozícii. Brat mal z toho občas nervy, pretože on bol chalan, bol starší a auto mu požičali len výnimočne. Ja som ho mohla používať neobmedzene. Zrazu som mohla chodiť aj s kamarátkami von. Bolo to pre mňa WAU.

Druhá operácia tiež nebola bez komplikácií, ale už to nebolo také zlé, ako predtým. Do školy som už nechodila a mala som veľa voľného času na rozmýšľanie, čo ďalej. Nechcela som však ostať doma. Chcela som ísť študovať a niečo dosiahnuť. Nájsť si prácu, ktorú budem mať rada, ktorá ma bude napĺňať a dávať mi zmysel. Dnes sa pri tejto myšlienke usmievam. Teším sa na zajtra do práce, ktorá spĺňa to, čo som chcela robiť. A aj keď som ešte vtedy nevedela, čo to presne je, niekto tam hore to už naplánoval...

Hľadanie

„Čo myslíte? Ktorá z nás sa prvá vydá?“ Sedeli sme s dvomi najlepšími kamarátkami v mojej izbe a rozprávali sme sa. O škole, chlapcoch, vzťahoch. Väčšinou to bolo o ich chlapcoch, o ich vzťahoch. Ja som žiadny nemala.

Vždy bol mojím trpezlivým ochrancom

V srdci som mala len jedného chlapca. Chlapca, ktorý bol mojím najlepším kamarátom už na základnej škole. Chlapca, ktorého som mala veľmi rada. Bol veľmi veselý, vtipný a páčil sa mi skôr, ako s nami začal chodiť do školy. Pamätám si ho ešte, keď mal osem rokov a chodil na hudobnú do základnej umeleckej školy tam, kde ja. Pýtala som sa mamky, kto to je a ona mi povedala ako sa volá a že od piatej triedy bude môj spolužiak. Veľmi som sa s ním chcela kamarátiť a keď prišiel v piatom ročníku k nám do triedy, takmer okamžite sme sa skamarátili. Sedeli sme spolu, častokrát k nám chodieval a veľa sme sa spolu rozprávali a smiali. Bol múdry, pekný a pekne voňal. Bol to typ, ktorý sa páčil všetkým dievčatám, ale on sa kamarátil so mnou. Boli sme spolu každý deň...

Ako ďalej?

Na strednej sme už neboli v takom kontakte, ale občas sme si napísali alebo prišiel k nám, len tak pokecať. Každý deň som naňho myslela. Chýbal mi. Predstavovala som si, aké by to bolo, keby sme boli spolu, ale neverila som, že by to tak naozaj mohlo byť. Znova kvôli tomu, ako som vyzerala. Určite sa mu nemôžem páčiť. Po škole odišiel pracovať do zahraničia, odkiaľ mi posielal pohľadnice. Poštou. Pripadalo mi to veľmi romantické. Boli sme v kontakte, a keď bol doma, vždy si našiel čas, aby ma prišiel navštíviť a niečo mi priniesol. Keď som ho videla, bola som šťastná. Keď prišiel, pozval ma viackrát von, ale stále do toho niečo prišlo. Ale ja som už nemohla byť iba kamarátka. Mala som ho až príliš rada. Veľmi dlho. Veľa rokov. Neviem, či aj

on mňa. Znovu odišiel a ja som už nemala energiu čakať na niečo, čo možno ani nikdy nepríde. Vedel ako ho mám rada, ale nič s tým neurobil. Chcela som sa konečne niekam pohnúť...

Po čase som sa s ním prestala kontaktovať a bolo mi z toho až fyzicky zle. Bol mojou súčasťou aj keď s prestávkami dvanásť rokov. Doma sa ma pýtali, čo mi je, ale povedala som, že nič. Neboli sme zvyknutí hovoriť o svojich pocitoch. Nikdy sme sa o tom nerozprávali. Vedeli sme, že sa máme radi, že nás majú rodičia radi, ale nehovorili nám to. Dávali to najavo skutkami. Doteraz, keď mám hovoriť nahlas o svojich pocitoch, cítim sa divne a trochu nepríjemne.

Počas ročnej pauzy, medzi strednou a vysokou školou, som rozmýšľala, čo ďalej. Moje sny boli ísť niekam ďalej, mimo domu. Chcela som zažiť aj iný život samostatne, mimo rodiny. Avšak realita bola taká, že v zime, keď je ľad nemôžem ísť sama nikam. Šmykľavé cesty sú pre mňa nebezpečné a tiež nemôžem cestovať hromadnou dopravou. Preto samostatné štúdium mimo domu nebolo možné. Ale chcela som študovať. Chcela som niečo dokázať. Preto jediná možnosť bola študovať sociálnu prácu externe na vysokej škole sv. Alžbety, ktorej detašované pracovisko sídlilo na mojom gymnáziu, kde som chodila na strednú. Povedala som si, že aj to je možnosť a začala som študovať. Prednášky boli zaujímavé a aj ma to celkom bavilo. Nezažívala som študentský život a moje spolužiačky boli už väčšinou vydaté dámy v strednom veku alebo starší páni.

Ale svet sa pomaly začal otvárať aj pre mňa...

Bola sobota a pípla mi SMS. Bola od mojej kamarátky. „V stredu odchádza od nás zájazd do Talianska a uvoľnili sa im dve miesta. Ideme? ;)“ V bruchu som cítila príjemnú nervozitu a hneď som to išla povedať našim. Veľmi som tam chcela ísť. Mamka povedala, že nie a našla milión dôvodov a argumentov, čo všetko sa mi môže stať. Bolo to prirodzené. Po všetkých tých skúsenostiach sa o mňa bála. Vtedy ocko povedal, že mám ísť. Je to kamarátka, ktorá ma pozná a už sme dospelé. Nemohla som tomu uveriť. Moja prvá dovolenka pri mori a ešte s kamarátkou. A dokonca som už mala rovné nohy. Síce som na nich mala veľké jazvy a krátke nohavice som stále nenosila, ale už boli aspoň rovné a cítila som sa krajšie. Bolo nám skvelo a nič sa mi nestalo. Nikdy predtým som sa tak dobre necítila, ako keď sme sa vrátili. Začala som si viac veriť. Už som verila, že by som sa mohla niekomu naozaj páčiť...

Je to ozajstné

Nájsť si partnera je ťažké aj pre zdravého človeka a pre mňa to bolo ešte náročnejšie. Nemala som žiaden vážny vzťah, iba také „kamalásky“ väčšinou z kúpeľov a svoju nesplnenú lásku z detstva. Bála som sa, že ostanem sama, ale nechcela som byť s niekým len preto, aby som nebola sama.

Do školy som chodila takmer so samými ženami, hromadnou dopravou som nechodila, ani na diskotéky. Párkrát som na diskotéke bola, ale bolo to len o tom, ako sa vrátiť domov v pôvodnom stave tak, aby sa mi nič nestalo. Po niekoľkých pokusoch som to vzdala. Keďže som už mala vodičský preukaz, chodievali sme s kamarátkami von, ale zoznámiť sa s niekým mi pripadalo takmer nemožné.

Začala som si písať na internete s jedným chlapcom. Po tom, ako sme si vymenili prvé správy, som mu už neodpísala, pretože sa mi zdal nudný. Áno, je to divné. Po pár dňoch mi napísal znova a tak sme si teda začali písať intenzívnejšie. Trvalo mu nekonečne dlho kým odpísal. Ale páčila sa mi jeho fotka. Nič som od toho nečakala, bol to len taký nezáväzný pokec o nezáväzných veciach a témach. V jednej správe sa ma pýtal, čo robím, tak som mu napísala, že vyrábam pre niekoho Kofoláčikov do auta (malý panáčik na zavesenie z reklamy na kofolu). Povedal, že aj on chce jedného do auta. Odpovedala, že v poriadku, ale nemyslela som to vážne. On áno. Pozval ma na pizzu. Vraj mu to mám priniesť. Dohodli sme sa, kde a kedy a stretli sme sa v meste. Zastavila som na parkovisku. Postávali tam nejakí chlapci a pozerala som, ktorý z nich to môže byť. Zrazu som videla v spätnom zrkadle, že niekto ide k môjmu autu. Vystúpila som a videla som sympatického, ale veľmi mlado vyzerajúceho chlapca s kytičkou ruží.

„Ahoj, ja som Martin.“ Hlavou mi prebehlo, že ma určite oklamal a že má 17 rokov. Čo ja tu budem robiť s takým mladým chalanom? Rozmýšľala som, ako sa z toho vyzuť. Pôsobil trochu nesmelo, ale milo. Išli sme na pizzu a bol to napokon celkom príjemný večer. Nemal 17, ale odvtedy sa prestal holiť, aby vyzeral staršie. Keď som prišla domov pípla mi SMS. „Ďakujem za pekný večer. Ale zabudla si mi dať toho panáčika. Budeme sa musieť znovu stretnúť.“ Usmievala som sa...

Dávala som do vázy ruže, ktoré mi priniesol a bolo tam zopár prázdnych stopiek bez hlavy. Keď som sa ho na to pýtala, povedal, že sú to ruže z obchodného domu. Kúpil dve kytičky, aby ich bolo viac a nechcel aby ich bol párny počet. Keď ich počítal, zakaždým mu to inak vyšlo, tak im odtrhol hlavy, kým mu nesedel počet. Dobre som sa na tom pobavila. Pripadalo mi to veľmi vtipné a originálne. Na ďalší deň ma znovu pozval vonku. Povedal, že na malú prechádzku. Bola veľká noc a boleli ma nohy, pretože sme na sv. omši veľa stáli. Išli sme na taký kopec, že som si myslela, že to neprežijem, kým som tam vyšla. Nechodili sme spolu a ešte som sa ho hanbila, preto som sa ho nemohla ani chytiť, aby sa mi lepšie kráčalo. Videl, že nie som zdravá, ale nepýtal sa ma na to. Čakal, kým mu to poviem sama...

Začali sme sa spolu stretávať a už vedel o mojej diagnóze. Po dvoch týždňoch mi povedal, že sa so mnou raz ožení. Zasmiala som sa a nebrala som ho vážne. Už sme spolu chodili, mala som za sebou aj návštevu u jeho rodičov, ktorí boli ku mne veľmi slušní a pohostinní. Mal päť súrodencov, z ktorých všetci okrem jedného už mali svoje rodiny, ale často sa stretávali a jeho rodina sa mi zdala veľmi početná. Vždy som chcela mať veľkú rodinu. Všade ma so sebou brával a hrdo ma predstavil aj svojim kamarátom. Cítila som sa krásna a milovaná...

Zažili sme spolu veľa zábavy

Moja súčasť

Bola nedeľa a išli sme na naše obľúbené miesto. Do kaplnky za dedinu, kde sme sa vždy, keď sme boli na rande zastavili. Keď sme vychádzali, držali sme sa za ruky a prestala som dávať pozor na to, aby som dvíhala pri chôdzi členok. Zakopla som a ruka, za ktorú ma držal hlasno zapraskala. Už som veľakrát zažila zlomeninu, ale taký zvuk som ešte nepočula. Veľmi sa zľakol a išli sme rovno do nemocnice. Znovu tá tupá bolesť, triaška a drkotanie zubov. Prišli sme na chirurgiu a aj keď na mňa vždy pôsobil hanblivo, v nemocnici bol veľmi duchaprítomný. Bola to trieštivá zlomenina ruky. Tentokrát mi dali aj injekciu od bolesti do svalu. Pomohol mi s obliekaním a zapol mi nohavice, pričom poznamenal, že takúto situáciu si predstavoval trošku inak a s úsmevom na mňa žmurkol. Bola som mu vďačná, že túto pre mňa trápnu situáciu trochu odľahčil.

Keď sme prišli domov, pozrel sa na mňa a povedal, že môžem plakať a že je tu pre mňa. Objal ma a ja som mohla plakať. Už som mala niekoho, kto to zvládol, pri kom som mohla byť slabá. Dlho sme sa rozprávali. Hovoril, že je to jeho vina, že na mňa nedával pozor, že ma silno držal. Vysvetlila som mu, že aj toto je moja súčasť. Aj toto som ja a ak chce byť so mnou, musí s tým rátať.

Ľúbila som ho. S týmto pocitom prišiel zároveň nový, dovtedy nepoznaný strach...

Život s prekážkami

S novou láskou prišli aj nové situácie. Začal pre mňa dospelácky život, ktorý so sebou prinášal veľa nového, dovtedy nepoznaného. Náš vzťah sme už brali vážne a to prinášalo veľa otázok. Najmä pre mňa...

S mamkou, bratom, sestrou a s ockom

Čo bude ďalej s naším vzťahom? Ako budeme žiť? Aké riziká to so sebou prináša? Nebolo by lepšie, keby sme sa rozišli? Budeme mať deti? Aký bude náš život? Čo ak sa mi niečo stane a bude sa musieť o mňa starať? Čo ak budeme mať deti, ktoré zdedia moju diagnózu? Stojí to za to? Mám právo zatiahnuť mladého, pekného a zdravého muža do takéhoto rizika? Na druhej strane, aj ja mám právo na lásku, na rodinu, deti... Mám právo byť šťastná. Ale nie je to sebecké voči nemu? Bolo tu veľa otázok, na ktoré som často myslela. On v tom mal jasno.

Keď som sa s ním o tom rozprávala, povedal mi niečo, čo bolo pre mňa ako facka. „Ako to môžeš takto riešiť? Si predsa veriaca. Koľko je ľudí, ktorí sú zdraví, majú zdravé deti a sú nešťastní. V každej rodine je niečo. Akú to máš vieru? Ja chcem byť s tebou, a ak máme mať deti, tak budeme. Koľko je zdravých ľudí, ktorí majú choré dieťa a nebolo tam „žiadne“ riziko. Prečo by sme naopak my nemohli mať zdravé dieťa? A ak by aj nebolo zdravé... Ty nie si zdravá a nie si šťastná, že si na svete? Možno nebude zdravé, ale bude také skvelé ako ty. Ako to má byť, tak to bude. Ja chcem byť s tebou.“

Nevedela som, čo mám viac povedať. Na druhý deň ma požiadal o ruku...

Keď sme to povedali našim, ostali zaskočení. Nikto nám ani nezablahoželal. Veľmi som to nechápala. Nechodili sme predsa spolu týždeň, ale viac ako dva roky. Museli počítať s tým, že to niekedy príde. Tvárili sa všelijako. Mysleli na to isté, na čo ja. Hlavne ocko sa s tým nevedel

vyrovnať. Na jednej strane chcel, aby som bola šťastná, na druhej strane mal pochybnosti a veľa otáznikov do budúcnosti. Súrodenci sa tešili.

Realita

Medzitým som začala pracovať v mojej prvej práci. Urobila som si kurz nechtového dizajnu a začala som pracovať v meste v salóne krásy. Tam som sa prvýkrát stretla s otvoreným nepriateľstvom. Moje kolegyne boli nepríjemné a vedela som, že keď tam s nimi nie som, tak ma ohovárajú a vysmievajú sa mi. Preto, keď som išla okolo, vždy som išla tak, aby ma počuli. Nechcela som počuť, čo o mne hovoria. Zdala som sa im čudná, trápna a všetky moje názory alebo čokoľvek im bolo smiešne. Vôbec nebrali ohľad na to, že mám nejaké obmedzenia a keď som potrebovala s niečím pomôcť, nikdy to nebolo len tak zadarmo. Bol to svet plný falošnosti, výsmechu a ohovárania. Postupne ma však moje kolegyne začali spoznávať a ich postoj ku mne sa menil. Netrvalo však dlho a mala som tohto sveta dosť. Nedávalo mi to nič. Nenapĺňalo ma to. Dostala som sa do konfliktu so šéfkou a dala som výpoveď. Na moje prekvapenie, kolegyne sa postavili na moju stranu a keď som odchádzala, ospravedlnili sa mi, dokonca aj šéfka sa so mnou rozlúčila v dobrom. Krátko po mojom odchode tam nepracovala už ani jedna z nás...

Bolo to smutné. Spomínam si, že tam raz prišli dievčatá z blízkeho erotického nočného klubu. Jedna z nich bola veľmi mladá a pekná. Chcela veľmi decentné nechtíky, pretože jej mal prísť priateľ. Pýtala som sa jej, či priateľ vie, akú prácu robí a ona zhrozene povedala, že nie, pretože by sa s ňou určite rozišiel. Oficiálne pred ním robila čašníčku. Ešte dlho som nad ňou rozmýšľala. Nad mladým, zdravým a pekným dievčaťom, ktoré malo toľko možností, ale dobrovoľne si takto ničilo život. Nechcela som byť v takom prostredí. V práci, ktorá mi

nedávala zmysel. Chcela som niečo viac. Vtedy som ďakovala za život, ktorý mám ja. Za rodinu a za môjho snúbenca.

Nebola to rozprávka

Prešiel rok od nášho zasnúbenia a mali sme krásnu, veľkú a tradičnú dedinskú svadbu. Bola som šťastná a cítila som, že ľudia nám veľmi prajú. Po svadbe sme sa nasťahovali k našim. Bolo to dočasné riešenie, kým sa nerozhodneme čo ďalej s bývaním. Neboli to až také idylické medové týždne. Zvykali sme si jeden na druhého, a keďže sme bývali u našich, bolo to o to náročnejšie. Mali sme s rodičmi dobrý vzťah, ale chýbalo nám súkromie. Krátko po svadbe som otehotnela. Boli sme šťastní, ale onedlho sme o bábätko prišli. Bol to pre mňa jeden z najhorších zážitkov. Zažila som v živote fyzickú bolesť, ale tá rýchlo prejde. Ale toto bola bolesť srdca a duše. Cítila som veľkú prázdnotu a veľmi som si to vyčítala.

V tom období sme začali prerábať malý domček po babke. Manžel je veľmi zručný a dokáže urobiť takmer všetko, a tak sme sa pustili do prerábky. Všetku svoju pozornosť som sústredila na plánovanie a zariaďovanie. To mi pomáhalo zabudnúť. Bola som bez práce, bez dieťaťa a znovu som rozmýšľala čo ďalej. Vtedy sa mi ozvali z organizácie zo susedného mesta, že hľadajú administratívnu pracovníčku a či prídem na pohovor. Dohodli sme si termín a prišla som tam. Vtedy som spoznala vzácneho človeka. Človeka, o ktorom som už počula, vedela som kto to je, ale bližšie som ho nepoznala. Bol to kňaz z blízkeho centra pre mládež, ktorý bol aj predsedom tejto organizácie. Vôbec na mňa nepôsobil ako kňaz. Bol neformálny a príjemný. Rozprával mi o práci, ktorú robia, o poslaní, ktoré majú, o hodnotách, ktoré chcú prinášať mladým ľuďom... Táto myšlienka sa mi veľmi páčila a dávala mi zmysel. Toto bola tá práca, ktorá prináša VIAC. Prijali ma a začala som tam pracovať. Mala som pocit, že som prišla do úplne iného sveta. Sveta dobra.

Opatrná radosť

Keď som druhýkrát otehotnela, tešili sme sa tak „opatrne“. Po predchádzajúcej skúsenosti sme sa báli. Po prvých mesiacoch tehotenstva ma poslala moja lekárka do nemocnice na preventívne vyšetrenia. Pár dní som bola v nemocnici, a keď prišiel primár na vizitu, bol veľmi nahnevaný a nepríjemný. Začal na mňa kričať, ako som si s mojou diagnózou vôbec dovolila otehotnieť, či si neuvedomujem, aké je to obrovské riziko, a čo všetko sa mi môže stať. „To Vám nikto nepovedal že nemôžete otehotnieť? Ale čo už teraz s vami, už je neskoro.“ Nemohla som tomu uveriť a cítila som sa zúfalo. Mal pravdu. Neuvedomovala som si, aké je to riziko a mal pravdu aj v tom, že mi nikto nepovedal, že nemôžem otehotnieť. Pretože mi to nemal kto povedať. Pretože nepoznám nikoho s podobnou diagnózou. Pretože ani lekári takýto prípad nemali a poznali len teóriu z literatúry. Ale ja som mala vieru a podporu od mojich ľudí. Od rodiny, od priateľov. Cítila som, že tentokrát to dopadne dobre.

Absolvovala som mnoho vyšetrení a posledné dva mesiace som strávila v nemocnici v Bratislave. Ďaleko od rodiny, od manžela. Naplánovali mi cisársky rez a povedali mi presne, kedy budem rodiť. Pred zákrokom som sa snažila dovolať manželovi, ktorý vtedy pracoval v stolárskej dielni a musel ostať v práci. Znovu som bola sama. Nedovolala som sa mu, pretože mu hučal nejaký stroj a nepočul telefón. Dostala som veľký strach. Stála som na chodbe, čakala na to, že privediem na svet naše dieťa a neviem ako to dopadne. Verila som, že dobre, ale zároveň som sa strašne bála. Počas pobytu v nemocnici som videla, ako oteckovia čakajú na pôrod so svojimi manželkami, ako ich povzbudzujú... Ja som znova bola sama. Čakala som pred pôrodom na chodbe a všetko to na mňa doľahlo. Rozplakala som sa a vtedy prišla mladá doktorka, ktorá ma už a tie dva mesiace poznala. Objala ma a veľmi povzbudila. Aj keď nemusela, bola so mnou počas celého pôrodu, ktorý si nepamätám, pretože som bola v úplnej anestéze. Keď som sa po pôrode prebrala, moja milá doktorka mi povedala, že mám krásneho synčeka , ale že je veľmi maličký a preto musí byť pár dní v inkubátore. Odfotila mi ho na svoj mobil a ukázala mi fotky. Povedala, že je všetko v poriadku, a že ho uvidím, keď sa budem vedieť postaviť na nohy a ísť za ním k inkubátoru. Previezli ma na JISku, kde sledovali, či nebudem mať nejaké komplikácie. Tentoraz našťastie žiadne nenastali.

Svojho synčeka som stále nevidela...

Na druhý deň prišiel za mnou manžel. Preložil ma na invalidný vozík a konečne sme išli za naším synčekom. Obidvaja sme ho videli prvýkrát. Bolo to krásne a neviem to ani opísať. Dnes má náš malý zázrak tri roky. Je zdravý, krásny a prináša nám každý deň veľa radosti. Ja chodím do práce, ktorá mi stále dáva VIAC a vďaka ktorej môžem aj ja dávať VIAC iným. Bývame vo vlastnom dome a sme šťastní. Nie je to ľahké a veľakrát sú situácie, kedy mám pocit, že nevládzem. Už nemám také časté zlomeniny, ale pripomínajú mi ich každodenné bolesti... Nepoznám nikoho s podobnou diagnózou, preto robím všetko, ako najlepšie viem.

Aj vďaka nim

Žijem plnohodnotný život a nie je to moja zásluha. Je to hlavne vďaka Bohu, ktorý mi stále dáva možnosti a silu ísť ďalej. Vďaka všetkým ľuďom, ktorých som v živote stretla a ktorí ma niekam posunuli a formovali. A hlavne vďaka blízkym ľuďom okolo mňa. Rodičom, sestre a bratovi, ktorí sú moja istota. Pani učiteľke, spolužiakom a priateľom z mladosti, ktorí mi dali pevný základ. Vďaka vzácnemu človeku a kňazovi, ktorý mi dal možnosť zažiť VIAC. Vďaka kolegom a kolegyniam, na ktorých sa denne teším v práci a vďaka priateľom, ktorí sú tu vždy keď ich potrebujem.

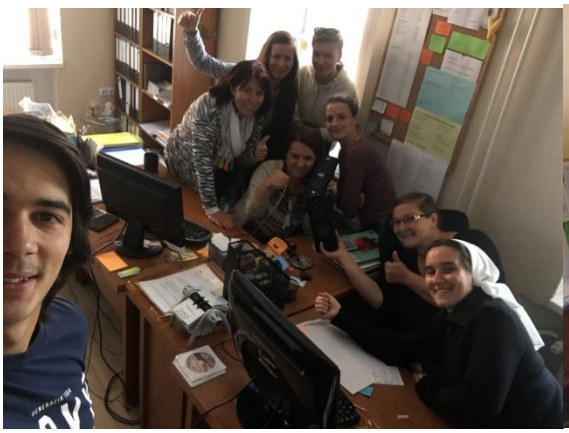

A hlavne je to zásluha manžela a syna, ktorý mi dali zmysel života.

Toto je v skratke 30 rokov môjho života. Vedela by som o tom ešte veľa písať. O živote, ktorý nebol ľahký a nie je ľahký ani teraz. Veľakrát prídu situácie, kedy mám pocit, že už nevládzem, ale stojí to za to. Nie je to rozprávka s happy endom. Je to každodenná snaha ísť ďalej. Pozerať sa dopredu. Nemyslieť na to, čo nemôžem, ale hľadať možnosti a cesty. Tešiť sa z toho čo môžem, pretože nikdy neviem, dokedy to bude trvať...